Nordre Follo kommune

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 26/06188-2
Saksbehandler Marit Ragnhild Øien

Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Ungdomsrådet	10.11.2026	14/26
2 Arbeidsmiljøutvalget	12.11.2026	19/26
3 Eldrerådet	16.11.2026	21/26
4 Rådet for personer med funksjonsnedsettelser	16.11.2026	23/26
5 Partssammensatt utvalg	16.11.2026	21/26
6 Kultur-, næring- og stedsutviklingsutvalget	16.11.2026	20/26
7 Klima-, teknikk- og miljøutvalget	17.11.2026	27/26
8 Helse- og mestringsutvalget	18.11.2026	25/26
9 Oppvekst- og idrettsutvalget	18.11.2026	44/26
10 Plan- og byggesaksutvalget	19.11.2026	72/26
11 Formannskapet	25.11.2026	81/26
12 Kommunestyret	16.12.2026	

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 10.11.2026 sak 14/26

Behandling:

Kommunedirektør Øyvind Henriksen presenterte deler av Økonomi- og handlingsplan 2027-2030. Områdeleder Anne Holsæter Nordbye og kommunalsjef Katti Anker Teisberg presenterte området Oppvekst og læring, og kommunalsjef Stein Egil Drevdal presenterte området Eiendom, samfunn og teknikk i Økonomi- og handlingsplan. Ungdomsrådet stilte spørsmål til saken før de jobbet i grupper og formulerte sine innspill til økonomi- og handlingsplan 2027-2030.

Votering:

Kommunedirektørens innstilling tas til orientering.
Ungdomsrådet har følgende tilleggskommentarer:

- Vi ønsker en styrking av kommunens tjenester innenfor forebygging av psykisk uhelse for barn og ungdom. Vi ser behov for sterkt samarbeid mellom skole og de andre tjenestene i kommunen, som for eksempel Hjelper'n. Det er viktig å få hjelp tidlig. Barn og ungdom må få hjelp til å vite hvordan man selv skal klare seg og ta vare på seg selv, slik at vi ikke trenger så mange hjelpetilbud senere i voksenlivet. Støttes med 12 mot 1stemme.

- Til Ordførers spørretime i ungdomsrådet og barn og unges kommunestyre, kommer det ofte ønsker om mer åpningstid på ungdomskafeene og fritidsklubbene. Dette er fritidstilbud som er viktig for kommunens barn og unge. Vi i ungdomsrådet vil veldig gjerne at det prioriteres å holde åpent på lørdager på ungdomskafeene (Langhus, Hjørnet og Blokk-X). Ungdomskafeen er en trygg møteplass for ungdom, hvor man møter trygge voksne, og et sosialt fellesskap. Åpningstid på lørdager bidrar til at færre ungdommer "loker" ute. Det kan bidra til mindre ungdomsfyll (i ung alder), og uønsket adferd.

  Dersom det ikke er mulig å holde åpent på lørdager i tillegg til ordinære åpningsdager, ønsker vi at det ses på muligheten for å bytte ut en av de ordinære åpningsdagene med lørdag. Dette må i så fall skje i samarbeid med brukerne av tilbudet, slik at det på hvert sted tilpasses brukergruppen og hva de syns er viktigst. Vi oppfordrer også kommunen til å se etter muligheter for å søke midler utenfra for best mulig tilbud for kommunens ungdom. Støttes med 12 mot 1stemme.

- Vi mener at Langhus ungdomskafé skal prioriteres når man ser på muligheten for å ha åpent lørdager. Det er fordi Langhus er et spesielt utsatt område, med større behov for mer åpningstid. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

- Skolene må få kjøpe oppdaterte, fysiske bøker, som følger dagens læreplan. Når det er nye, store endringer må man få nye bøker som følger denne planen. De som finnes nå, er ikke gode nok. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

- Ungdomsrådet ønsker at skolene får kjøpt fysiske bøker, samt at lærerne bruker dem. Dersom fysiske lærebøker ikke prioriteres, ønsker vi at skolene har lisenser til godt etablerte forlag, og ikke bare open-source sider. Støttes med 12 mot 1 stemme.

- Ungdomsrådet ønsker en mer bevisst bruk av iPad i skolen, og at den kun brukes på skolen og ikke tas med hjem for lekseformål eller annet formål. Støttes med 12 mot 1 stemme.

- Vi ønsker at skolen kan være en arena hvor man får pause fra skjerm, og at iPad skal være et hjelpemiddel, men ikke standarden. iPader må jevnlig byttes ut. De blir ødelagte, pluss at de «går ut på dato». Vi tenker at elevene ikke burde ha ansvar for iPadene selv, men at de kan oppbevares på skolen på et eget sted, og være mindre i bruk. Vi ønsker at det vurderes om elever på 1. og 2. trinn kan ha trinn-iPader (ikke individuelle iPader). Da kan de lærer seg å bruke digitale verktøy, men med mindre bruk, og kommunen bruker mindre penger på innkjøp. Støttes med 9 mot 4 stemmer.

- Ungdomsrådet mener det er viktig å opprettholde skolebibliotekene på alle skolene for å styrke barn og unges tilgang på bøker i sitt nærområde. Ikke reduser støtten til bøker. Forslaget fikk 3 stemmer mot 10 og falt.

- Ungdomsrådet mener det er viktig å opprettholde skolebibliotekene på skolene som ikke er sentrumsnære, for å styrke barn og unges tilgang på bøker i sitt nærområde. Ikke reduser støtten til bøker. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

- Ikke alle barn og unge har mulighet til å få hjelp med leksene hjemme, og ikke alle klarer å fokusere godt hjemme heller. Vi vil at alle skal mulighet for leksehjelp og ønsker at dagens tilbud ikke reduseres. Støttes med 9 mot 4 stemmer.

- Vi i ungdomsrådet ønsker å ta vare på de kommunale byggene, idrettsanleggene og banene vi allerede har. Vi ønsker at det prioriteres regelmessig vedlikehold på det vi har, slik at vi ikke må bygge nytt. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

- Vi forstår det som at det i ØHP foreslås å kutte i driftsrammer til forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom, og at dette vil gå utover drift og vedlikehold av kommunale bygg. Vi er bekymret for konsekvensene av dette. Byggene må tas vare på og vedlikeholdes for å vare lenge. Vi opplever allerede at det tar lang tid før ting blir utbedret når det er behov. Vi ønsker at det vurderes mindre kutt eller ikke kutt i drift og vedlikehold av kommunale bygg og anlegg. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

- Vi ønsker at alle innbyggere skal ha god tilgang på baner. Derfor trenger vi bedre banekapasitet. Og det er viktig for oss å ha god drift gjennom året på banene, slik at vi kan bruke dem hele året igjennom. Støttes med 10 mot 3 stemmer.

- Renholdet på banene og hallene er også viktig for oss, vi ønsker for eksempel bedre renhold og flere søppelkasser. Støttes med 7 mot 6 stemmer.

- Vi mener at alle idrettsanlegg skal ha utendørs vannkraner og toaletter som er tilgjengelig for brukerne av anleggene. Forslaget fikk 3 stemmer mot 10 og falt.

- Siden banene og idrettsanleggene er for alle, foreslår vi et helgeåpent, gratis tilbud for innbyggerne. Vi ser for oss at man registrer seg i døren til hallen og bruker hallen i rimelige tider, litt som ved meråpent bibliotek. Ved hærverk eller om noe blir ødelagt bør det belastes den som har utført hærverket, eller ødelagt, slik at det vil være nok utstyr til å bli brukt lenge og av alle. Forslaget fikk 3 stemmer mot 10 og falt.

- Vi ønsker å se på muligheten for å samle sykehjem og barnehage i samme bygg eller på samme område. Dette vil bidra til bedre utnyttelse av kommunens arealer, redusere driftskostnader betydelig, samtidig som det gir muligheter for å dele enkelte midler, utstyr og fasiliteter. Samtidig åpner det for en rekke flere generasjonsmøter i hverdagen. Barn og eldre kan møtes gjennom forskjellige aktiviteter, lek, måltid og sosiale møter. Dette kan bidra til å redusere ensomhet blant eldre (som er ett økende problem), skape mer liv på sykehjemmene rundt om i kommunen og gi barna verdifulle erfaringer med andre generasjoner (Om mangfold, livshistorier, kunnskap og omsorg). Samtidig som personalet får delt kompetanse og en variasjon i arbeidsoppgavene. Støttes med 11 mot 2 stemmer.

Ungdomsrådets uttalelse 10.11.2026:

Kommunedirektørens innstilling tas til orientering med ungdomsrådets uttalelse:

- Vi ønsker en styrking av kommunens tjenester innenfor forebygging av psykisk uhelse for barn og ungdom. Vi ser behov for sterkt samarbeid mellom skole og de andre tjenestene i kommunen, som for eksempel Hjelper'n. Det er viktig å få hjelp tidlig. Barn og ungdom må få hjelp til å vite hvordan man selv skal klare seg og ta vare på seg selv, slik at vi ikke trenger så mange hjelpetilbud senere i voksenlivet.

- Til Ordførers spørretime i ungdomsrådet og barn og unges kommunestyre, kommer det ofte ønsker om mer åpningstid på ungdomskafeene og fritidsklubbene. Dette er fritidstilbud som er viktig for kommunens barn og unge. Vi i ungdomsrådet vil veldig gjerne at det prioriteres å holde åpent på lørdager på ungdomskafeene (Langhus, Hjørnet og Blokk-X). Ungdomskafeen er en trygg møteplass for ungdom, hvor man møter trygge voksne, og et sosialt fellesskap. Åpningstid på lørdager bidrar til at færre ungdommer "loker" ute. Det kan bidra til mindre ungdomsfyll (i ung alder), og uønsket adferd.

  Dersom det ikke er mulig å holde åpent på lørdager i tillegg til ordinære åpningsdager, ønsker vi at det ses på muligheten for å bytte ut en av de ordinære åpningsdagene med lørdag. Dette må i så fall skje i samarbeid med brukerne av tilbudet, slik at det på hvert sted tilpasses brukergruppen og hva de syns er viktigst. Vi oppfordrer også kommunen til å se etter muligheter for å søke midler utenfra for best mulig tilbud for kommunens ungdom.

- Vi mener at Langhus ungdomskafé skal prioriteres når man ser på muligheten for å ha åpent lørdager. Det er fordi Langhus er et spesielt utsatt område, med større behov for mer åpningstid.

- Skolene må få kjøpe oppdaterte, fysiske bøker, som følger dagens læreplan. Når det er nye, store endringer må man få nye bøker som følger denne planen. De som finnes nå, er ikke gode nok.

- Ungdomsrådet ønsker at skolene får kjøpt fysiske bøker, samt at lærerne bruker dem. Dersom fysiske lærebøker ikke prioriteres, ønsker vi at skolene har lisenser til godt etablerte forlag, og ikke bare open-source sider.

- Ungdomsrådet ønsker en mer bevisst bruk av iPad i skolen, og at den kun brukes på skolen og ikke tas med hjem for lekseformål eller annet formål.
  - Vi ønsker at skolen kan være en arena hvor man får pause fra skjerm, og at iPad skal være et hjelpemiddel, men ikke standarden. iPader må jevnlig byttes ut. De blir ødelagte, pluss at de «går ut på dato». Vi tenker at elevene ikke burde ha ansvar for iPadene selv, men at de kan oppbevares på skolen på et eget sted, og være mindre i bruk. Vi ønsker at det vurderes om elever på 1. og 2. trinn kan ha trinn-iPader (ikke individuelle iPader). Da kan de lærer seg å bruke digitale verktøy, men med mindre bruk, og kommunen bruker mindre penger på innkjøp.

- Ungdomsrådet mener det er viktig å opprettholde skolebibliotekene på skolene som ikke er sentrumsnære, for å styrke barn og unges tilgang på bøker i sitt nærområde. Ikke reduser støtten til bøker.

- Ikke alle barn og unge har mulighet til å få hjelp med leksene hjemme, og ikke alle klarer å fokusere godt hjemme heller. Vi vil at alle skal mulighet for leksehjelp og ønsker at dagens tilbud ikke reduseres.
- Vi i ungdomsrådet ønsker å ta vare på de kommunale byggene, idrettsanleggene og banene vi allerede har. Vi ønsker at det prioriteres regelmessig vedlikehold på det vi har, slik at vi ikke må bygge nytt.

- Vi forstår det som at det i ØHP foreslås å kutte i driftsrammer til forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom, og at dette vil gå utover drift og vedlikehold av kommunale bygg. Vi er bekymret for konsekvensene av dette. Byggene må tas vare på og vedlikeholdes for å vare lenge. Vi opplever allerede at det tar lang tid før ting blir utbedret når det er behov. Vi ønsker at det vurderes mindre kutt eller ikke kutt i drift og vedlikehold av kommunale bygg og anlegg.
- Vi ønsker at alle innbyggere skal ha god tilgang på baner. Derfor trenger vi bedre banekapasitet. Og det er viktig for oss å ha god drift gjennom året på banene, slik at vi kan bruke dem hele året igjennom.

- Renholdet på banene og hallene er også viktig for oss, vi ønsker for eksempel bedre renhold og flere søppelkasser.

- Vi ønsker å se på muligheten for å samle sykehjem og barnehage i samme bygg eller på samme område. Dette vil bidra til bedre utnyttelse av kommunens arealer, redusere driftskostnader betydelig, samtidig som det gir muligheter for å dele enkelte midler, utstyr og fasiliteter. Samtidig åpner det for en rekke flere generasjonsmøter i hverdagen. Barn og eldre kan møtes gjennom forskjellige aktiviteter, lek, måltid og sosiale møter. Dette kan bidra til å redusere ensomhet blant eldre (som er ett økende problem), skape mer liv på sykehjemmene rundt om i kommunen og gi barna verdifulle erfaringer med andre generasjoner (Om mangfold, livshistorier, kunnskap og omsorg). Samtidig som personalet får delt kompetanse og en variasjon i arbeidsoppgavene.

Eldrerådet har behandlet saken i møte 16.11.2026 sak 21/26

Behandling:

Jan Dorenfelt-Graff fremmet følgende forslag på kommentar til saken:
«Det er en bekymring i forbindelse med økning av egenandelen for deltagelse på seniorsentrene. Den bør være nær prisindeks.»

Eldrerådet fremmet følgende fellesforslag:
«Eldrerådet tar saken til orientering.»

Votering:

Dorenfelt-Graffs forslag støttes enstemmig.
Eldrerådets fellesforslag støttes enstemmig.

Eldrerådets uttalelse 16.11.2026:

Det er en bekymring i forbindelse med økning av egenandelen for deltagelse på seniorsentrene. Den bør være nær prisindeks.
Eldrerådet tar saken til orientering.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelser har behandlet saken i møte 16.11.2026 sak 23/26

Behandling:

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse fremmet følgende fellesforslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Rådets fellesforslag støttes enstemmig

Rådet for personer med funksjonsnedsettelsers uttalelse 16.11.2026:

Saken tas til orientering.

Partssammensatt utvalg har behandlet saken i møte 16.11.2026 sak 21/26

Behandling:

Knut Tønnes Steenersen (FRP) fremmet følgende forslag:
Kommunedirektørens innstilling tas til orientering.

Votering:

Steenersens forslag støttes enstemmig

Partssammensatt utvalgs uttalelse 16.11.2026:

Kommunedirektørens innstilling tas til orientering

Kultur, næring og stedsutviklingsutvalget har behandlet saken i møte 16.11.2026 sak 20/26

Behandling:

J. Kristian Bjerke (H) fremmet følgende forslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Bjerkes forslag støttes enstemmig.

Kultur, næring og stedsutviklingsutvalgets innstilling 16.11.2026:

Saken tas til orientering.

Klima, teknikk og miljøutvalget har behandlet saken i møte 17.11.2026 sak 27/26

Behandling:

Sivert Leirbakk (H) fremmet følgende forslag:
Saken tas til orientering

Votering:

Leirbakks forslag støttes enstemmig

Klima, teknikk og miljøutvalgets uttalelse 17.11.2026:

Saken tas til orientering

Helse- og mestringsutvalget har behandlet saken i møte 18.11.2026 sak 25/26

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg var gjort kjent før møtet.

Bjørn Kløvstad (H) fremmet følgende forslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Kløvstads forslag støttes enstemmig.

Helse- og mestringsutvalgets innstilling 18.11.2026:

Saken tas til orientering.

Oppvekst- og idrettsutvalget har behandlet saken i møte 18.11.2026 sak 44/26

Behandling:

Uttalelser fra råd er gjort kjent for utvalget i forkant av møtet.

Hege Elise Blix Mortensen (H) fremmet følgende fellesforslag:
«Saken tas til orientering»

Votering:

Mortensens forslag støttes enstemmig.

Oppvekst- og idrettsutvalgets innstilling 18.11.2026:

Saken tas til orientering

Plan- og byggesaksutvalget har behandlet saken i møte 19.11.2026 sak 72/26

Behandling:

Uttalelser og innstillinger er gjort kjent for utvalget.

Utvalget fremmet følgende fellesforslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Fellesforslaget støttes enstemmig.
Kommunedirektørens innstilling fikk 0 stemmer og falt.

Plan- og byggesaksutvalgets innstilling 19.11.2026:

Saken tas til orientering.

Formannskapet har behandlet saken i møte 25.11.2026 sak 81/26

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg er gjort kjent for formannskapet.

Regneark som viser partienes forslag til endringer i drifts- og investeringsbudsjettet, ble lagt fram.

Tilleggsnotat til kommunedirektørens forslag til økonomi og handlingsplan 2027-2030 datert 02.11.2026 ble skrevet etter at saksframlegg og vedlegg var godkjent og kommunedirektørens innstilling pkt. 1 må derfor endres.

Cecilie Dahl-Jørgensen Pind (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 1:

1. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag med endringer som fremkommer i tilleggsnotat 1 av 2.11.26, jfr Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv. Oversiktene er:

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP, PP følgende alternative forslag:
Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra H, FRP, PP.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP følgende alternative forslag:
Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra AP.

Tore Storehaug (KRF) fremmet på vegne av KRF følgende alternative forslag:
Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra KRF.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV følgende alternative forslag:
Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra SV.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV, MDG og AP følgende endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 2.2 om «Lån til startlån fra Husbanken»
fra:
Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner. Rammen fordeles med 260 mill. kroner på ordinære startlån og 60 mill. kroner til startlån til førstegangsetablerere.
til:
Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 400 mill. kroner. Rammen fordeles med 310 mill. kroner på ordinære startlån og 90 mill. kroner til startlån til førstegangsetablerere.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV, MDG, AP, KRF og V følgende endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 8 om flyktninger
Fra:
For 2027 bosettes inntil 50 flyktninger inkludert to enslige mindreårige.
Til:
For 2027 bosettes flyktninger i tråd med IMDi sin anmodning til Nordre Follo kommune for 2027 som er 50, inkludert det antallet enslige mindreårige IMDi anmoder om som er fire.

Knut Tønnes Steenersen (FRP) fremmet følgende endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 8:
«Nordre Follo kommune tar imot 0 flyktninger i 2027.»

Verbalforslag:

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, V og SV følgende verbalforslag:
Barn som pårørende.
Nesten en halv million barn i Norge vokser opp i familier hvor minst en av foreldrene har en psykisk lidelse eller et rusproblem.

Arbeidet i oppvekst med samordning av tverrfaglige team, videreføring av livsmestringsprogrammet til Voksne for barn og omstillingsarbeidet knyttet til psykisk helsetilbud til barn og unge er gode tiltak som kan være med å bidra til at barn og unge har en fysisk og psykisk helse som hindrer dem fra å delta i fellesskapet.

Barn og unge som vokser opp som pårørende til foreldre med psykiske lidelser eller rusproblemer er i utgangspunktet friske. De trenger likevel støtte, og kan dra nytte av ulike hjelpetiltak som kan forebygge utvikling av egne psykiske helseproblemer. Denne oppgaven bør ikke tilfalle familier alene, men bør styrkes gjennom et samarbeid med familier, hjelpeapparatet og skolen.

Kommunedirektøren bes om å:
1. sikre at barn og unge som er pårørende til foreldre med psykiske lidelser og rusproblemer ivaretas i arbeidet med videre styrking av livsmestring i barnehage og skole.
2. vurdere innføre relevante gruppetiltak som for eksempel Voksne for barn sin pip- klubben og sosialt nettverk
3. påse at barn og unge som er pårørende til foreldre med psykiske lidelser og rusproblemer finner sitt tilbud enten via kommunens hjemmeside eller via skolen og helsestasjonen.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, V og SV følgende verbalforslag:
Seniorer som ressurser.
Kommunens seniorsenter er gode møteplasser hvor en kan møte andre for sosialt samvær, være i aktivitet og spise mat sammen. Kommunens seniorsenter har mange aktiviteter i samarbeid med frivillige lag og foreninger som er gode folkehelsetiltak. I møte med et økende antall eldre bør kommunen også se hen til de ressursene seniorer er. Mange seniorer bærer kulturtradisjoner som sakte glemmes bort, særlig gjelder dette tradisjoner knyttet til mat og håndverk.

Kommunedirektøren bes om å:
1. Initiere et samarbeidsprosjekt med fokus på mattradisjoner, i arbeidet med å styrke kommunens seniorsentre, videreutvikle samarbeidet med frivillige lag og foreninger og drive aktivt inkluderingsarbeid.
2. Prosjektet skal være med på å videreføre mattradisjoner til unge, bruke kunnskap hos frivillige lag og foreninger om mattradisjoner, opprettholde mattilbudet ved seniorsentrene i tillegg til å gi unge arbeidstrening og kunnskap om mattradisjoner.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, SV, V og KRF følgende verbalforslag:
Helhetlig plan for Kolbotnvannet.
Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en helhetlig tiltaks- og forvaltningsplan for Kolbotnvannet og de tilhørende friområdene. Planen skal bygge på kommunens pågående arbeid med forbedring av vannkvaliteten, arbeidet med skjøtselsplanen for kantsonene og relevante innspill fra naturvernorganisasjoner og fagmiljøer ved NMBU.

Planen skal særlig vurdere:
- tiltak for å forbedre vannkvaliteten i Kolbotnvannet
- hvordan kantsonenes økologiske funksjon kan styrkes og ivaretas
- bevaring og restaurering av naturmangfold, herunder våtmarks- og sumpskogområder

- tiltak mot fremmede arter og annen negativ påvirkning på naturmiljøet
- hvordan friområdene rundt vannet kan utvikles og forvaltes slik at hensynet til friluftsliv, rekreasjon og naturverdier ivaretas i balanse
- hvordan kommunen kan forebygge og håndtere risiko for forurensning og miljøskader i nedbørsfeltet

Kolbotnvannet er et av Nordre Follos viktigste natur- og friluftsområder. Kommunens arbeid med vannkvalitet og skjøtsel av kantsonene har synliggjort behovet for å se vannmiljø, naturmangfold, friluftsliv og arealforvaltning i sammenheng. Flere høringsinstanser, herunder Naturvernforbundet, har etterlyst en bredere og mer helhetlig tilnærming til forvaltningen av området. Fagmiljøer ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) representerer samtidig viktig kompetanse innen som kan bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget.

Nåværende skjøtselsplan er ikke lenger oppdatert, og den senere tids oppmerksomhet rundt risikoen for utslipp og forurensning i forbindelse med arbeider i nærheten av vannet illustrerer også behovet for en samlet vurdering av påvirkninger på vannmiljøet og en mer langsiktig strategi for områdets forvaltning. En helhetlig tiltaks- og forvaltningsplan vil gi kommunen et bedre grunnlag for å prioritere tiltak som styrker både vannkvaliteten, naturmangfoldet og innbyggernes tilgang til attraktive friområder.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, V og SV følgende verbalforslag:
Fritid for alle i Nordre Follo.
Kommunestyret ber kommunedirektøren, i samarbeid med Nordre Follo Idrettsråd, vurdere hvordan eksisterende inkluderingsordninger som aktivitetsguidene, SFO Aktiv og kommunens fritidsstøtte kan videreutvikles for å nå flere barn og unge som i dag står utenfor organiserte fritidsaktiviteter.

Saken skal blant annet vurdere:
- hvordan kommunen kan videreutvikle samarbeidet med Nordre Follo Idrettsråds aktivitetsguide-ordning
- hvordan barn og unge som står utenfor organiserte fritidsaktiviteter kan identifiseres og følges opp gjennom samarbeid mellom skole, kommune, frivillighet og idrett
- tiltak for å redusere økonomiske og praktiske barrierer for deltakelse
- hvordan erfaringer fra prosjekter som «Fritid for alle» i Løten og samarbeidet mellom NAV Bodø og Bodø Idrettsråd kan benyttes i Nordre Follo
- muligheten for å søke eksterne tilskuddsmidler til arbeidet

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter bidrar til mestring, fellesskap og gode oppvekstvilkår. Samtidig står mange barn og unge utenfor idretts-, kultur- og fritidstilbud, ofte som følge av økonomiske, praktiske eller sosiale barrierer. Erfaringene fra prosjektet «Fritid for alle» i Løten kommune viser at tettere samarbeid mellom kommune og frivillighet kan bidra til å nå flere barn og unge. Tilsvarende har samarbeidet mellom NAV Bodø og Bodø Idrettsråd vist hvordan aktivitetsguider kan senke terskelen inn til eksisterende fritidstilbud. Nordre Follo har allerede et viktig utgangspunkt gjennom aktivitetsguideordningen i regi av idrettsrådet. Kommunestyret ønsker derfor å vurdere hvordan dette arbeidet kan styrkes og utvikles videre slik at flere barn og unge får mulighet til å delta i et organisert fritidsfellesskap.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, V og SV følgende verbalforslag:
Driftstilskudd til Nordre Follo Kulturråd.
Kulturlivet i Nordre Follo drives i stor grad av frivillige, og kulturrådet er et viktig bindeledd mellom kulturorganisasjonene og kommunen. I dag har ikke rådet en fast ressurs som kan koordinere

arbeidet. Skal vi nå målene i kommunens kulturstrategi, trenger kulturlivet bedre rammer. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å se på muligheten for en stilling som daglig leder i kulturrådet.

Kommunedirektøren bes, i dialog med kulturrådet, utrede finansiering av en stilling som daglig leder i kulturrådet, og legge fram saken første kvartal 2027.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, SV og V følgende verbalforslag:
Markafond for natur og friluftsliv i Østmarka.
Kommunestyret ber kommunedirektøren om å utrede etableringen av et langsiktig markafond innen juni 2027 basert på erstatningsmidlene kommunen har mottatt i forbindelse med vernet av Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområde.

Utredningen skal vurdere hvordan midlene kan forvaltes langsiktig, etter modell av Markafondet i Oslo kommune, der avkastningen benyttes til å ivareta og styrke naturverdiene og friluftslivet i Østmarka og andre natur og friområder i kommunen. Saken legges fram for politisk behandling.

Nordre Follo kommune har mottatt 80 millioner kroner i erstatning for vernet av kommuneskogen i forbindelse med etableringen av Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområde. Dette er en betydelig sum som gir kommunen en unik mulighet til å bidra til å ivareta naturverdiene og styrke friluftslivet i generasjoner framover.

Ved å etablere et langsiktig fond, der avkastningen benyttes til friluftsliv i hele kommunen, kan kommunen sikre at verdiene fra vernet kommer naturen og innbyggerne til gode også i framtiden. Dette vil være en investering i naturen, folkehelsen og kommende generasjoner.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet på vegne av AP, MDG, SV, KRF og V følgende verbalforslag:
Flere langtidsplasser for mennesker med demens.
Kommunestyret ber kommunedirektøren om å legge frem en vurdering av hvordan deler av arealet og bygningsmassen som er planlagt for Hebekk omsorgsboliger, kan tilpasses og benyttes til heldøgns langtidsplasser for mennesker med demens. Vurderingen skal legges frem før investeringsbeslutning for Hebekk omsorgsboliger behandles.

Nordre Follo står overfor en betydelig økning i antallet eldre og et voksende behov for omsorgstjenester. Kommunen må derfor planlegge for framtidens behov og sikre tilstrekkelig kapasitet i hele omsorgstrappen.

Vi mener Hebekk omsorgsboliger bør utvikles med en bedre balanse mellom omsorgsboliger og heldøgns langtidsplasser. Omsorgsboliger er et viktig tilbud, men kan ikke erstatte langtidsplasser for mennesker med demens som har behov for døgnbemanning, tilrettelagte omgivelser og tett oppfølging.

Erfaringene fra Langhus bo- og servicesenter viser at det er mulig å omgjøre planlagte omsorgsboliger til flere langtidsplasser. Kapasitetsutfordringene er allerede synlig gjennom presset på eldreomsorgen og den økte bruken av dobbeltrom. Siden det tar tid å etablere nye institusjonsplasser, må kommunen planlegge i tide. Ved å vurdere muligheten for å etablere langtidsplasser på Hebekk nå, kan vi sikre at investeringene møter framtidens behov og gir et godt tilbud til noen av kommunens mest sårbare innbyggere.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet følgende verbalforslag, pkt. 1:
Kommunalt frikort for nødvendige helsetjenester. Nordre Follo kommune innfører et kommunalt frikort for nødvendige helsetjenester etter modell fra Oslo kommune, med virkning fra 1. januar

2028. Ordningen skal dekke blant annet egenandeler hos fastlege, fysioterapeut, psykolog og nødvendig tannbehandling for innbyggere med lav inntekt, etter klare inntektsgrenser.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV og MDG følgende verbalforslag, pkt. 2:
Kommunedirektøren bes legge fram en sak om rett til barnehageplass for alle barn fra måneden de fyller ett år. Målet er barnehager med god kvalitet, og at foreldre som ønsker det, kan komme raskere tilbake i arbeid. Saken skal vise kostnader, behov for kapasitet og bemanning, konsekvenser for private barnehager og forslag til oppstartsdato. Saken skal se ordningen i sammenheng med den varslede lovfestingen av rett til plass for barn født i desember. Saken legges fram senest i ØHP 2028–2031.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet følgende verbalforslag, pkt. 3:
Kommunedirektøren bes legge fram en sak om innføring av to barnehageopptak i året. Målet er barnehager med god kvalitet, og at foreldre som ønsker det, kan komme raskere tilbake i arbeid. Saken skal vise kostnader, behov for kapasitet og bemanning, konsekvenser for private barnehager og forslag til oppstartsdato. Ordningen går lenger enn den lovfestede retten til plass. Kommunedirektøren bes derfor gå i dialog med Kunnskapsdepartementet om at Nordre Follo kan være forsøkskommune for ordningen, med statlig medfinansiering. Saken legges fram senest i ØHP 2028–2031.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV, MDG og KRF følgende verbalforslag, pkt. 4:
Barnehager av moderat størrelse.

1. Planene for nye barnehager i investeringsbudsjettet justeres slik:
    1. Langhus, ny barnehage (10246): 6 avdelinger, ikke 8.
    2. Ski, ny barnehage, nord (10239): opptil 8 avdelinger, ikke opptil 10.
    3. Ski, ny barnehage, sør (10240): opptil 8 avdelinger, ikke opptil 10.
    4. Skorhaugåsen barnehage (10245): 6 avdelinger, ikke 8.
2. For å erstatte kapasiteten som faller bort og gi familiene kortere reisevei, bes kommunedirektøren planlegge for minst åtte avdelinger i tillegg, fordelt på de berørte områdene. Planleggingen skal gi barnehager av moderat størrelse og en god geografisk fordeling av plassene. Kommunedirektøren legger fram forslag til hvor og hvordan kapasiteten kan etableres, basert på oppdaterte framskrivinger av behovet for barnehageplasser, senest i ØHP 2028–2031.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV, MDG, AP og V følgende verbalforslag, pkt. 5:
Folkevalgtes godtgjørelser og frikjøp.
Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram forslag til endringer i forskrift om folkevalgtes godtgjøring og frikjøp til kommunestyrets første møte i 2027, med virkning fra 1. mars 2027. Forslaget skal redusere de samlede kostnadene til godtgjøring og frikjøp.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet følgende verbalforslag, pkt. 6.
Stopp lønnsøkningen for ledere.
Lønnen i nye lederstillinger i Nordre Follo kommune skal ligge under gjennomsnittet for tilsvarende stillinger i de andre kommunene i KOSTRA-gruppe 11. Kommunedirektøren innarbeider dette i kommunens lønnspolitikk og rapporterer årlig om lederlønningene til kommunestyret.

Nicholas Wilkinson (SV) fremmet på vegne av SV, MDG og AP følgende verbalforslag, pkt. 7.
Handlingsplan for mer heltid i helse og omsorg.
Kommunedirektøren legger fram en handlingsplan for heltid i helse og omsorg for kommunestyret innen 1. juni 2027. Kommunedirektøren innleder drøftinger med arbeidstakerorganisasjonene om turnus- og arbeidstidsordninger som gjør det mulig for flere å jobbe i høyere stilling eller full stilling. Planen skal inneholde:

a. mål for økt gjennomsnittlig stillingsprosent i tjenestene
b. tiltak som gir større kontinuitet, slik at brukerne i hjemmetjenesten og beboerne på sykehjem møter færre ulike ansatte
c. tiltak som gjør det lettere for nye å begynne å jobbe i sektoren, for eksempel gjennom lærlingplasser og fagbrev på jobb
d. en vurdering av oppgavedeling og tilrettelegging for ulike aldersgrupper, slik at seniorer kan stå lenger i arbeid

Marthe Arnesen (MDG) fremmet på vegne av MDG, AP, V, SV og KRF følgende verbalforslag:
Det forsterkede skoletilbudet på Gjedsjø videreføres med minst dagens kapasitet. Dagens fagmiljø, pedagogiske tilnærming og organisering i små grupper opprettholdes. Tilbudet skal ikke innlemmes i eller samlokaliseres med en ordinær skole.

Kommunedirektøren bes innen juni 2027 legge fram en sak om hvordan tilbudet kan sikres på lang sikt, herunder eventuell utbedring av dagens lokaler eller alternativ lokalisering. Saken skal også belyse mulighetene for å videreutvikle tilbudet i samarbeid med fagmiljøet på Gjedsjø, herunder økt kapasitet, korttidsplasser, dagsopphold og andre fleksible tilbud.

Marthe Arnesen (MDG) fremmet på vegne av MDG og SV følgende verbalforslag:
Kommunedirektøren bes innen første tertial 2027 legge fram en sak om hvordan elevavgiften i kulturskolen kan reduseres uten å redusere kapasiteten. Saken skal også omfatte moderasjonsordninger.

Marthe Arnesen (MDG) fremmet på vegne av MDG følgende verbalforslag:
1. Kommunedirektøren bes legge til rette for mer vinterbyliv i kommunens sentrumsområder, med særlig vekt på gratis møteplasser og lavterskelaktiviteter for barn og unge.
   Det oppfordres til samarbeid med næringslivet og frivilligheten.
2. Det etableres naturisbane på Nedre torg i Ski allerede kommende vintersesong, når værforholdene tillater det. BUA inviteres til samarbeid om gratis skøyteutlån.

Marthe Arnesen (MDG) fremmet følgende verbalforslag:
Kommunedirektøren bes legge fram en sak om de samlede konsekvensene av gjennomførte og vedtatte innsparingstiltak i skolen de siste 4 årene, som f.eks redusert grunntilskudd og strategisk bemanning.

Saken skal belyse konsekvensene for bemanning, skolemiljø, skolefravær, tidlig innsats og tilpasset opplæring, samt inneholde kostnadsberegnede alternativer for å reversere tidligere skolekutt, unngå ytterligere kutt og styrke bemanningen.

Nesanet Hailemariam (V) fremmet på vegne av V, AP og SV følgende verbalforslag:
Konkretisering av fremtidig omstillingsbehov.
Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en konkretisering av det nye omstillingsbehovet på 129 mill. kroner i god tid før behandlingen av ØHP 2028–2031.

Utredningen skal synliggjøre konkrete tiltak, forventede økonomiske gevinster og konsekvenser for tjenestetilbudet, ansatte og innbyggere. Formålet er å sikre reell politisk medvirkning og forutsigbarhet i omstillingsarbeidet.

Nesanet Hailemariam (V) fremmet på vegne av V, MDG, AP og SV følgende verbalforslag:
Gjeldsutvikling og økonomisk bærekraft.
Kommunestyret ber kommunedirektøren i neste tertialrapport legge frem en konkretisert gjeldsbane som viser hvordan kommunen skal nå en gjeldsgrad på 100 prosent innen 2035.

Redegjørelsen skal synliggjøre nødvendige prioriteringer, forutsetninger og konsekvenser for kommunens investeringsnivå og økonomiske handlingsrom.

Nesanet Hailemariam (V) fremmet på vegne av V, MDG, AP og SV følgende verbalforslag:
Kolbotnvannet og Fosstjern.
Kommunestyret ber kommunedirektøren sikre at Kolbotnvannet og Fosstjern inngår i tiltaksplanen for vannmiljø 2028–2032.

Tiltaksplanen skal synliggjøre aktuelle tiltak for å bedre vannkvaliteten og den økologiske tilstanden, med tydelig ansvarsfordeling, prioritering og fremdrift.

Nesanet Hailemariam (V) fremmet på vegne av V, MDG, AP og SV følgende verbalforslag:
Langsiktige konsekvenser av kutt i forebyggende tjenester.
Kommunestyret ber kommunedirektøren ved fremtidige forslag om reduksjon eller avvikling av forebyggende tjenester synliggjøre de langsiktige økonomiske, helsemessige og samfunnsmessige konsekvensene av tiltakene.

Det skal særlig vurderes om kortsiktige innsparinger kan føre til økt behov for mer omfattende og kostnadskrevende kommunale tjenester på et senere tidspunkt.

Nesanet Hailemariam (V) fremmet på vegne av V, MDG, AP og SV følgende verbalforslag:
Økt fotballbanekapasitet i Nordre Follo.
Kommunestyret ber kommunedirektøren, med utgangspunkt i den gjennomførte kartleggingen av fotballbanekapasiteten for breddeidretten, utarbeide en konkret handlingsplan for å øke banekapasiteten i Nordre Follo.

Arbeidet skal skje i samarbeid med idrettsrådet og lokale idrettslag, og skal særlig vektlegge:

- Bedre utnyttelse, vedlikehold og rehabilitering av eksisterende fotballbaner.
- Muligheten for å gjenåpne baner som i dag er ute av drift.
- Etablering av nye fotballbaner og muligheter for økt helårskapasitet.
- Barn og unges tilgang til tilstrekkelig treningstid og idrettsanlegg i nærmiljøet.
- Alternative finansieringsmuligheter gjennom spillemidler, stiftelser og samarbeid med lokalt næringsliv.

Tiltak som kan gjennomføres innenfor eksisterende økonomiske rammer, søkes iverksatt i 2027.

Handlingsplanen skal inneholde prioriterte tiltak, kostnadsoverslag, finansieringsmuligheter og fremdriftsplan, og legges frem til politisk behandling innen utgangen av første halvår 2027. Eventuelle investeringsbehov innarbeides som forslag til ØHP 2028–2031.

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Fremtidig organisering av Forsterket skoletilbud
1. Helhetlig politisk behandling
Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en helhetlig politisk sak om framtidig organisering, dimensjonering, målgrupper og overordnede prinsipper for lokalisering av Forsterket skoletilbud, innen utgangen av første halvår 2027.

2. Utredning og beslutningsgrunnlag

Saken skal bygge på tidligere utredningsarbeid og blant annet belyse:

- Tidligere vedtak og pågående omstilling: Hvordan tidligere politiske vedtak og pågående omstillingsarbeid er fulgt opp. Det skal redegjøres for hvilke tiltak som er utredet, besluttet, igangsatt eller planlagt, og hvilket beslutningsgrunnlag de bygger på.
- Framtidige behov: Framtidige kapasitets- og kompetansebehov for elever med omfattende tilretteleggingsbehov, herunder kommunens behov for spesialiserte læringsmiljøer og alternative opplæringsarenaer.
- Tilbudet i nærskolene: Hvordan kommunen skal sikre et forsvarlig og likeverdig opplæringstilbud til elever som etter den foreslåtte modellen skal ivaretas i nærskolen, herunder elever med behov for små, skjermede og særskilt tilrettelagte læringsmiljøer. Det skal redegjøres for hvordan slike behov ivaretas i dag, og hvilke forutsetninger knyttet til kompetanse, bemanning, organisering, kapasitet og lokaler som må være på plass i framtidige tilbud.
- Medvirkning: Hvordan elever, foresatte, ansatte, skoleledere og tillitsvalgte har vært involvert i arbeidet, hvilke innspill som er mottatt, og hvordan disse er vurdert og fulgt opp. Det skal også redegjøres for hvordan berørte elever og foresatte involveres i den videre prosessen.
- Framtidig organisering og kapasitet: Alternative modeller for organisering og videreutvikling av Forsterket skoletilbud, herunder hvilke elevgrupper tilbudet skal omfatte, og behovet for og muligheten til å utvide den samlede kapasiteten. Faglige, pedagogiske, organisatoriske og økonomiske konsekvenser skal vurderes.
- Bygningsmessige og økonomiske forhold: En dokumentert vurdering av de bygningsmessige, økonomiske og driftsmessige forholdene ved avdeling Gjedsjø, herunder hvilke tiltak og kostnader som er nødvendige for videre drift.

3. Kontinuitet og forutsigbarhet ved avdeling Gjedsjø

Kommunestyret ber kommunedirektøren videreføre opplæringstilbudet ved Forsterket skoletilbud, avdeling Gjedsjø, for dagens elever gjennom skoleåret 2027–2028, for å gi elevene og foresatte kontinuitet, trygghet og forutsigbarhet.

I den politiske saken skal det også framkomme en vurdering av om det er mulig å videreføre tilbudet ved avdeling Gjedsjø for dagens elever ut ungdomsskoleløpet, med utgangspunkt i de faglige, økonomiske og praktiske konsekvensene.

Ved eventuelle endringer i elevenes opplæringstilbud skal det legges vekt på individuelle behov, tydelige overgangsplaner og at mottakende tilbud har nødvendig kapasitet og kompetanse.

4. Framtidig lokalisering

Kommunestyret ber om at behovsanalysen for skole i 2027 utreder framtidig lokalisering av Forsterket skoletilbud, herunder muligheten for å samle avdelingene i den framtidige organiseringen på én lokasjon.

Utredningen skal belyse potensialet for å samle og styrke spesialkompetansen, utvikle robuste fagmiljøer og sikre mer fleksibel bruk av kompetanse og ressurser. Den skal også dokumentere hvordan en slik samling kan ivareta ulike elevgruppers behov for individuelt tilrettelagte og skjermede læringsmiljøer.

Faglige, pedagogiske, organisatoriske, økonomiske og arealmessige konsekvenser skal utredes og inngå som grunnlag for det videre arbeidet med Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP).

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Pilot nivåtilpasset undervisning

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en sak innen utgangen av første halvår 2027 om etablering av en pilotordning med nivåtilpasset undervisning i ungdomsskolen.
2. Formålet med pilotordningen skal være å undersøke hvordan undervisningen bedre kan tilpasses elevenes faglige nivå, forutsetninger og behov. Målet er å sikre at både elever som trenger ekstra støtte og elever som trenger større faglige utfordringer får et bedre tilpasset opplæringstilbud, opplever mestring og oppnår økt læringsutbytte.
3. Saken skal belyse alternative modeller for organisering og gjennomføring, herunder bruk av fleksible grupperinger i enkelte fag, samt redegjøre for pedagogiske, organisatoriske og økonomiske konsekvenser.

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter for barn og unge
Kommunedirektøren bes legge frem en sak innen juni 2027 om hvordan kommunen kan sikre langsiktig og forutsigbar finansiering av ordninger som motvirker at familiens økonomi blir en barriere for barns og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Saken skal også belyse erfaringer fra fritidskortordninger og lignende ordninger i andre kommuner.

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Etablering av lavterskeltilbudet «13–20»
13–20 er et livssynsåpent lavterskeltilbud i regi av Den norske kirke, rettet mot ungdom mellom 13 og 20 år. Tilbudet skal bidra til å forebygge utenforskap og gir ungdom mulighet til gratis samtaler med faglig kvalifiserte ungdomsdiakoner, uten timebestilling eller ventetid.

Den norske kirke i Nordre Follo ønsker å etablere tilbudet i kommunen. Et samarbeid mellom kirken, Nordre Follo kommune og Akershus fylkeskommune kan legge til rette for at tilbudet blir et supplement til eksisterende tjenester for ungdom.

Verbalforslag:
Kommunestyret ber kommunedirektøren, i samarbeid med Den norske kirke i Nordre Follo, utrede muligheten for å etablere samtaletilbudet «13–20» som et åpent, livssynsnøytralt lavterskeltilbud for ungdom og unge voksne i kommunen.

Utredningen skal vurdere hvordan tilbudet kan organiseres, samt behovet for samarbeid, ressurser og finansiering. Saken legges fram til politisk behandling i møterekken i mars 2027.

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Åpningstider ved ungdomskafeene og fritidsklubbene.
Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for utvidede eller omfordelte åpningstider ved kommunens ungdomskafeer og fritidsklubber, herunder lørdagsåpent.

Utredningen skal bygge på en kartlegging av dagens bruk av tilbudene, ungdommenes behov og ønsker samt tilgjengelige ressurser. Saken legges fram til politisk behandling innen utgangen av juni 2027.

Knut Oppegaard (H) fremmet på vegne av H, FRP og PP følgende verbalforslag:
Fremskynding av rehabilitering/ utvidelse av Greverud skole
Kommunestyret ber kommunedirektøren om å se på muligheten for å omdisponere midler fra "Ski, ny barneskole, nord" til bruk i prosjektet Greverud barneskole, rehabilitering/utvidelse, slik at sistnevnte prosjekt fremskyndes med ferdigstillelse i 2030.

Votering:

Verbalforslag fremmet i møtet tas til orientering.

Steenersens endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 8 (flyktninger) fikk 2 (2FRP) mot 11 stemmer og falt.

Wilkinsons endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 8 (flyktninger) fikk 6 (2AP, 1KRF, 1MDG, 1SV, 1V) mot 7 stemmer og falt.

Wilkinsons endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 2.2 (startlån) fikk 6 (2AP, 1KRF, 1MDG, 1SV, 1V) mot 7 stemmer og falt.

Pinds endringsforslag til kommunedirektørens innstilling pkt. 1 støttes enstemmig.

Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra AP fikk 2 (2AP) mot 11 stemmer og falt.

Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra SV fikk 1 (1SV) mot 12 stemmer og falt.

Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra KRF fikk 2 (1KRF, 1V) mot 11 stemmer og falt.

Kommunedirektørens innstilling med endring i pkt. 1 med overlevert endringsforslag fra H, FRP og PP støttes med 7 (4H, 2FRP, 1PP) mot 6 stemmer.

Kommunedirektørens innstilling med vedtatte endringer støttes med 8 (4H, 2FRP, 1PP, 1KRF) mot 5 stemmer.

Formannskapets innstilling 25.11.2026:

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra H, FRP og PP:

1. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag med endringer som fremkommer i tilleggsnotat 1 av 2.11.26, jfr Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv. Oversiktene er:
    1. Hovedoversikt drift etter §5-4, 1.ledd: Bevilgningsoversikt drift
    2. Netto driftsbudsjett per direktørområde etter §5-4, 2. ledd: Bevilgningsoversikt
    3. Hovedoversikt investering etter §5-5, 1.ledd: Bevilgningsoversikt investering
    4. Investeringsbudsjett per investering etter §5-5, 2.ledd: Bevilgningsoversikt investering
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
    1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 020,7 mill. kroner.

    2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner. Rammen fordeles med 260 mill. kroner på ordinære startlån og 60 mill. kroner til startlån til førstegangsetablerere
    3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
    4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
    5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2026, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2027, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringssaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten).
6. Planstrategi i Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2027 bosettes inntil 50 flyktninger inkludert to enslige mindreårige.

Vedlagte regneark viser partienes forslag til endringer i drifts- og investeringsbudsjettet.

Saksfremlegg

Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

Kommunedirektørens innstilling

1. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag, jfr Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv. Oversiktene er:
    1. Hovedoversikt drift etter §5-4, 1.ledd: Bevilgningsoversikt drift
    2. Netto driftsbudsjett per direktørområde etter §5-4, 2. ledd: Bevilgningsoversikt
    3. Hovedoversikt investering etter §5-5, 1.ledd: Bevilgningsoversikt investering
    4. Investeringsbudsjett per investering etter §5-5, 2.ledd: Bevilgningsoversikt investering
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
    1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 020,7 mill. kroner.
    2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner. Rammen fordeles med 260 mill. kroner på ordinære startlån og 60 mill. kroner til startlån til førstegangsetablerere
    3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
    4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
    5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2026, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2027, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringssaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten).
6. Planstrategi i Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2027 bosettes inntil 50 flyktninger inkludert to enslige mindreårige.

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette frem sitt forslag til økonomi- og handlingsplan for Nordre Follo kommune for perioden 2027-2030. Det legges frem forslag til driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Forslaget bygger på tidligere økonomiplanvedtak og vedtak gitt i tidligere saker.

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2027-2030. Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireåresperioder og årsbudsjett. Økonomi- og handlingsplan viser kommunens prioriteringer og ønskede resultater i fireårsperioden frem mot 2030. Dokumentet inneholder både budsjett og

handlingsplan i henhold til kommunelovens bestemmelser og periodens handlingsdel for Kommuneplan 2025-2040.

Kommunedirektørens forslag gir et positivt netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2027. Mens kommunens vedtatte handlingsregel for netto driftsresultat er satt til 2,0 prosent, gir kommunedirektørens budsjettforslag et netto driftsresultat i 2027 på 1,8 prosent. Dette er over vedtatt nivå for 2027 i K-sak 33/25. I perioden har forslaget et positivt netto driftsresultat på gjennomsnittlig 1,7 prosent.

Skatt og rammetilskudd for 2027 er beregnet ut fra revidert inntektssystem som ble fullt innført i 2026.

Investeringsbudsjettet i planperioden 2027-2030 er på til sammen brutto 5,258 mrd. kroner, der finansieringsbehovet i 2027 i form av låneopptak er på 1 020,7 mill. kroner, pluss 320 mill. kroner til startlån. Det forutsettes inntekter på til sammen 103 mill. kroner knyttet til både Salg av eiendom og Tilskudd fra andre i perioden. Prognose for gjennomsnittlig gjeldsgrad for planperioden vil være på 137 prosent, og 129 prosent for 2027.

Klimabudsjettet inngår som en del av Økonomi- og handlingsplan 2027-2030. Klimabudsjettet presenterer tiltak som foreslås videreført i perioden, sammen med utslippseffekt av tiltakene og finansiering. Tiltakene dekker både direkte og indirekte utslipp.

Faktaopplysninger

Forslaget bygger videre på Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, justert for endringer i de økonomiske rammeforutsetningene som har kommet frem i løpet av høsten, herunder de forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett.

Vedtatte omstillingstiltak i ØHP 2026-2029, ihht prosess for Bærekraftig økonomi, vil under forutsetning av at vedtatte gevinster nås, gi et netto driftsresultat på et slikt nivå at ytterligere omstilling ikke er nødvendig før mot slutten av ny økonomiplanperiode.

Forslaget til Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 er utarbeidet i samarbeid med kommunens virksomheter. Tillitsvalgte og verneombud har medvirket i arbeidet gjennom drøftinger i lokale og sentrale samarbeidsutvalg. Forslaget behandles i partssammensatt utvalg før politisk behandling.

Lover og regler

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2027-2030. Kommunelovens § 14-3 og Budsjett- og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner mv kapittel 5, regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomiplan etter kommuneloven § 14-2 kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

Plan- og bygningsloven § 11-1 regulerer kommunens krav om handlingsdel til kommuneplanen.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser er grundig utredet. Det vises spesielt til kapitlene Økonomisk utvikling og handlingsregler og Driftsbudsjett.

Alternative løsninger

I henhold til Kommunelovens § 14-3 må økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Det er ingen alternativ til å utarbeide en økonomi- og handlingsplan.

Kommunedirektørens vurdering

Overordnet status økonomi

Kommunens økonomiske handlingsrom er fortsatt under sterkt press i planperioden. Økte finanskostnader og store investeringer setter spesielt sitt preg på driften i årene fremover. Dagens utgiftsnivå, og det økende behovet for å finansiere renter og avdrag, er ikke økonomisk bærekraftig over tid.

Utviklingen i kommunens utgifter henger sammen med hvilke oppgaver kommunen løser, og hvordan vi løser dem. De årlige driftskostnadene og investeringene må reduseres. For å sikre økonomiske rammer og gjennomføringskraft i fremtiden, er det behov for en stadig omstilling av kommunens tjenester.

Prosessen Bærekraftig økonomi har hatt som mål å forberede kommunen på store og krevende prioriteringer. Det har vært viktig i arbeidet at innsparingstiltakene skal bidra til innovasjon og utvikling av fremtidens kommune. Mange av tiltakene retter seg derfor mot økt bruk av kunstig intelligens og digitale løsninger, samt reduksjon i antall ledere og administrative ressurser.

I perioden 2026-2029 utgjør vedtatte omstillingstiltak etter BØ-prosessen 172 mill. kroner. Etter planen gjennomføres 71,8 mill. kroner i 2026, og det gjenstår da om lag 100 mill. kroner i omstilling fra 2027-2029. For å oppnå et nivå på netto driftsresultat som i kst-sak 33/25, er det samlet i økonomiplanperioden et omstillingsbehov på om lag 230 mill. kroner. Av dette er om lag 130 mill. kroner knyttet til ny nødvendig omstilling utover Bærekraftig økonomi. Omstillingen vil bety endrede eller reduserte tjenester og antall medarbeidere. Selv om utfordringene er store, skal disse løses. Omstillingsprosessen vil være krevende for alle, både innbyggere, folkevalgte, administrasjon og ansatte. Omstillingen er likevel nødvendig for å opprettholde økonomisk bærekraft fremover.

Budsjettforslaget bygger på prinsipper om å gi en balansert fremstilling av frie inntekter, utvikling i finansutgifter og tilgjengelige midler til fordeling i tjenestene. På den måten synliggjøres det reelle behovet for tilpasning og effektivisering av tjenestetilbudet.

Det er tatt høyde for økte kostnader og økte inntekter knyttet til befolkningsøkning i hele perioden. Det er i tillegg vesentlig å holde farten oppe på omstillingen. Den anslåtte veksten i frie inntekter vil i planperioden i stor grad gå med til å dekke økte demografikostnader og lønns- og prisvekst.

Til tross for reduserte inntekter og krevende rammebetingelser, vurderer kommunedirektøren å ha lagt fram et forslag til Økonomi- og handlingsplan som tar hensyn til kommunens samfunnsoppdrag og utfordringer. I budsjettet er det for eksempel foreslått økning av Helse og mestring og Oppvekst og lærings økonomiske rammer for å imøtekomme større tjenestebehov. I planperioden planlegges to skoler, tre barnehager i tillegg til flere typer omsorgsboliger og demenslandsby med heldøgns bemanning.

En kombinasjon av høyere gjeld og økte finanskostnader, øker kommunens finansielle risiko. Vi har vedtak på at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter ikke skal overstige 109 prosent i gjennomsnitt i gjeldende økonomiplanperiode, og skal reduseres til 100 prosent innen 2033. Det jobbes kontinuerlig for å oppnå et bærekraftig investeringsnivå. Vi må bygge så billig som mulig, vi må sikre mest mulig arealeffektiv bruk av de byggene vi har, en del bygg som var planlagt rehabilitert må utsettes samt at bygg og eiendom kommunen ikke trenger til egen tjenesteproduksjon, må avhendes. Budsjettforslaget gir likevel en gjeldsgrad på 129 prosent.

Investeringsbudsjettet er i all hovedsak basert på tidligere vedtatte investeringer og vedtak i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan fra februar 2025. Justeringer mellom årene i perioden, og enkelte økninger/reduksjoner, er foreslått tatt inn. I tillegg er det meldt inn enkelte nye investeringer. Det er foretatt vurderinger med hensyn til realisme og kritisk behov.

Det er i hele planperioden lagt inn økning knyttet til arealendringer og driftskonsekvenser av investeringer. For 2027 er rammen økt med 32,3 mill. kroner knyttet til dette. Av dette er 30,2 mill. kroner knyttet til barnehage. I tillegg er det i 2027 satt av 79,9 mill. kroner til konsekvensjusteringer. Konsekvensjusteringer er i all hovedsak knyttet til kostnader kommunen er forpliktet til ut fra lov, avtaleverk eller vedtak og inkluderer avsetning til lønnsoppgjør. Beløpet til lønnsoppgjør 2027 utgjør 50 mill. kroner av de totale konsekvensjusteringene.

Kommunedirektøren foreslår som et utgangspunkt en generell prisjustering av kommunens avgifter og gebyrer på 3,8 prosent, med unntak av de satser som er særbehandlet av kommunestyret, bestemt av Storting eller forskrift, eller er foreslått endret i budsjettforslaget. Det vises til vedlegg til økonomi- og handlingsplanen for en komplett oversikt over forslag til satser.

Det legges opp til at gebyrinntekter og kommunale avgifter i stor grad skal være til selvkost/selvfinansierende der dette ikke er i strid med lov eller forskrift.

Spesielle forhold
Kommunedirektøren vil komme med tilleggsnotat om eventuelle endringer i statsbudsjettet, og endringer i forutsetninger som vi ikke har fått innarbeidet i økonomiplanen, jfr. Stab og Overordnede områder.

<u>Bosetting av flyktninger</u>
Nordre Follo kommune mottar hvert år anmodning fra IMDi om bosetting av flyktninger. Anmodningen fra IMDi kommer i slutten av november.

Kommunen har hatt en høy bosetting etter at krigen i Ukraina startet, og det vil fortsatt være mange flyktninger som trenger tjenester fra kommunen de nærmeste årene. Øvrig tjenesteapparat i kommunen melder at det er stort press på tjenestene. For 2026 vedtok kommunestyret en bosetting på inntil 50 personer inkludert enslige mindreårige. Eventuelle familiegjenforeninger kommer i tillegg – det ser ut som faktisk bosetting i 2026 blir om lag på anmodningsnivået.

For 2027 foreslår kommunedirektøren at kommunen bosetter inntil 50 flyktninger inkludert inntil to enslige mindreårige. Eventuell familiegjenforening vil komme i tillegg - dette er bosettinger kommunen ikke kan takke nei til. Det er alltid forbundet med stor usikkerhet når det gjelder bosetting og ankomster av flyktninger.

<u>Kirkelig fellesråd</u>
I tråd med samarbeidsavtalen er det lagt inn kompensasjon for lønnsvekst i tråd med kommunal deflator for dette. Generell prisvekst er ikke kompensert – på lik linje som for kommunens egne

virksomheter. Kremasjonsavgiften har økt vesentlig, og Fellesrådet kompenseres for dette med 0,5 mill. kroner.

Fellesrådet gis også et årlig investeringstilskudd til rehabilitering av egne kirkebygg og andre formål. Tilskuddet økes i planperioden for å kunne benytte oss av Kirkebevaringsfondet som gir oss mulighet for refusjoner på 75 prosent av totalkostnad. Det er Ski middelalderkirke og Kråkstad kirke som skal oppgraderes de kommende årene. Utover i perioden vil det også utredes etablering av felles krematorium for flere kommuner.

Det vises for øvrig til Fellesrådets budsjettforslag i vedlegg 2.

Ski, 21.10.2026

Øyvind Henriksen
kommunedirektør

Ellen Wibe
direktør

Vedlegg

0. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030
1. Vedlegg 1 ØHP 2027-2030 Investeringer (endringsforslag budsjett, formål og fremdrift) og gebyrliste
2. Vedlegg 2 ØHP 2027-20230_Budsjettforslag for 2027 for interkommunale selskap og samarbeid
Tilleggsnotat 1 til kommunedirektørens forslag til Økonomi og handlingsplan 2027-2030